

Welkom, Oorsprong van binnen

Afgelopen Hemelvaartsdag organiseerden een aantal kerken in Amsterdam-Zuid een ochtendviering in het Beatrixpark. Een honderdtal mensen verzamelden zich op de weide omgeven door het park dat in de ban was van de lente, een groei-explosie van groen,geel en wit. Spannend om iets gevoelig en intiems als geloven zo in de buitenlucht te doen en niet in de bescherming en veiligheid van het eigen kerkgebouw. Het is zo iets als vrijen in de openlucht, razend spannend en soms onweerstaanbaar, maar er moet niemand met zijn hondje voorbijkomen. Zij deden het met lied en muziek en woorden om Jezus echt uit te zwaaien en los te laten en daardoor de nieuwe lente in te snuiven. Wie loslaat, schept ruimte voor iets nieuws. Op het liturgieblaadje, dat iemand mij toespeelde, ik was er helaas niet bij, stond een klein gedicht van een Engelse dame uit de 19^e eeuw en dat trof mij. Ik lees het u graag voor:

*De aarde zit boordevol hemel
en elke struik, hoe gewoon ook,
staat in lichterlaaie van God.
Maar enkel hij die het ziet
doet zijn schoenen uit.
De rest zit eromheen
en plukt bramen.*

(Elizabeth Barret Browning 1806-1861)

De eerste zin hakt er meteen in. Een stelling, een ontdekking: De aarde zit boordevol hemel. Dat zouden wij anno nu niet meteen zeggen. De media schilderen een ander beeld: de aarde staat op springen. De ijsbergen smelten rap, de lucht vol fijn stof, de grond vervuild en leeggehaald, zodat ze beeft van ellende. En dan de mensen. Ze voeren oorlog, verwoesten elkaar en laten elkaar op zee ronddobberen want de havens blijven dicht. In het groot en in het klein is er onrust, zakt de moed ons in de schoenen en we vluchten in afleidingen om die ellende even te vergeten. Dat is die Engelse dame zeker ook gelukt op haar landgoed ver weg van de ziekmakende armoede van gewone mensen. De vrome prietpraat van de welgestelden die zich een hemel op aarde kunnen veroorloven. Zonder hasj toch high! Is die eerste zin geestelijke opium, een vlucht? Of gaat het toch om een ontdekking? Dat de hemel geen droomeiland is ver weg, maar een aanwezigheid die zich verbergt in de werkelijkheid. De hemel is geen plaats, maar een relatie. De hemel is de hoogte, die diepte en de breedte van de aarde. De horizon, de oorsprong en de dragende grond. Hemel en aarde horen bij elkaar zoals geliefden, ze vormen een bruidspaar, een twee-eenheid die niet zonder elkaar kunnen bestaan. U voelt al nattigheid, als ik dit zo zeg. Het gaat over God en mensen. Een intense verbondenheid tussen hemel en aarde die zichtbaar is in elke struik, hoe gewoon ook. Een struik die in lichterlaaie staat van God. Dit gaat over de brandende braamstruik die Mozes ontdekt in de woestijn. Het vuur waarin God zich bekend maakt, zijn Naam openbaart. Dit is het Pinkstervuur dat de leerlingen uitstralen als ze naar buiten gaan en spreken in een taal die velen verstaan. Liefdesvuur, dat tegelijk brandt en niet verbrandt. Liefde die heel laat en maakt. Bijzonder vuur!

Maar ja, wie ziet dit? De dichteres zegt: Maar enkel hij die het ziet/ doet zijn schoenen uit. De rest zit eromheen en plukt bramen. Er dient zich een tweedeling aan. Er zijn mensen die oog in oog met de werkelijkheid hun schoenen uitdoen. Met blote voeten op de aarde gaan staan en daarmee open en ontvankelijk de relatie tussen hemel en aarde aangaan. En er zijn anderen die eromheen zitten en bramen plukken, zich te goed doen en genieten van de vruchten van de aarde. Zieners en zitters. Mensen wier ogen zijn ge-opend en mensen die zich blindstaren op wat is, vrucht gebruikers die de levende bron niet zien. Ook de leerlingen zaten bijeen met elkaar en hun verhalen, maar de deur was dicht uit angst voor de buitenwereld die hen niet welgezind leek. Opgesloten en afgesloten van buiten, van de werkelijkheid waarin de adem van de Levende waait zoals zij wil, ongrijpbaar maar wel voelbaar. Het is in veel verhalen een beslissend thema: jullie hebben ogen maar zien niet; jullie hebben oren, maar horen niet; jullie hebben een hart maar hebben niet de moed om te kiezen; jullie zijn bevrijd, maar laten je vangen door de idolen van macht en geld. Alsof het leven dat we leiden ons als het ware inpakt en onze levensadem oppervlakkig en angstig doet bewegen in zelfbehoud. Alsof er over ons leven een grauwsluijer hangt die ons het zicht beneemt en doet vergeten wie we zijn. Hoe beeldend vertelt Genesis ons niet wie ze zijn. Iemand heeft als een kunstenaar ons geboetseerd uit klei en stof van de aarde en toen zijn levensadem in geblazen, waardoor we een levende ziel, een levend wezen werden. Aarde en adem zijn wij. Uiterst kwetsbaar en breekbaar en tegelijk beziel met goddelijke adem. Voor een tijd een plaats van God, zoals de dichter Gerrit Achterberg schrijft. Een wonder dat we er vandaag zijn. Maar ja, dat weten over wie we ten diepste zijn verliest het van het moderne spreken over de mens als een breinmachine, als een consument, als een getal in de statistieken. We zitten en eten bramen en durven onze schoenen niet meer uit te doen en in echtheid voor mysterie van de werkelijkheid te gaan staan, vol huiver en verwondering. Kan het hemelse licht ons nog raken en verlichten of zijn we liefhebbers van het vertrouwde en bestaande geworden, veilig in het donker?

Vandaag vieren we Pinksteren, Pentacoste, de vijftigste dag na Pasen. Alsof Pasen, de bevrijding uit de dodelijke slavernij van Egypte pas nu echt werkelijkheid wordt. Onze joodse broeders en zusters vieren op de 50^e dag na Pasen het Wekenfeest. Het feest van de verbondssluiting op de Sinai. God de Levende daalt af en sluit met zijn volk een liefdesverbond. Vanaf nu woont de Levende in ons midden als vuur. De Sjechina, Gods inwoning, verbindt hemel en aarde tezamen, zoals twee mensen in liefde verbonden worden. Die liefde heet vandaag de Geest. Een woord dat vaag en zweverig is geworden en zijn aardse en krachtige betekenis heeft verloren. In de verhalen die we vandaag hoorden is de geest een kracht, een stormwind, vuur dat in beweging zet en bezielt, levenwekkend als adem die onze neus wordt ingeademd door de Schepper en door de Messias. Het gaat om Geestkracht die ons verlost uit het gevangen zitten in onszelf, uit onze ivorentoren van de angst, uit ons machtspeel met de wereld en de natuur. De Geestkracht brengt ons terug in de verbinding, in de relatie met de ander, in de liefde die God is. Want liefde is: willen dat de ander er is. Daar gebeurt de openheid, de dynamiek en de nieuwe vitaliteit waar wij als vijftigjarige Abraham en Sara naar zoeken. Oude mensen kunnen verbazingwekkend jong van geest worden als ze gesloten deuren en ramen laten openwaaien. Als ze durven zingen en vragen: Kom Schepper Geest, daal tot ons neer, bron waar uit het leven springt, liefdesvuur dat ons doordringt, verlicht ons duistere verstand. Net als in de adventstijd voor kerst zingen we met pinksteren om het komen van de hemel. Wat een lef om daarom te vragen. Welkom, Oorsprong van binnen.

André Wesche

Gelezen: Handelingen 2,1-11; Genesis 2,4-8; Johannes 20,19-23.